

Pankrotiseadus: 30 aastat reforme

Paul Varul

08.12.2022

Maksejõuetusõiguse loomine Eestis

- 01.09.1992 – 01.07.2022
- 01.09.1992 – pankrotiseadus (PankrS); uus terviktekst: 01.01.2004
- 26.12.2008 – saneerimisseadus (SanS)
- 05.04.2011 – võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadus; kehtis kuni 01.07.2022
- 01.07.2022 – pankrotiseaduse viimased parandused
– saneerimisseaduse parandused
– füüsilisest isikust maksejõuetuse seadus (FIMS)

Pankrotiseadus – põhimõtted, eesmärgid ja arengusuunad

- Põhimõtted
 - Kollektiivne menetlus
 - Võlausaldajate võrdne kohtlemine
 - Eelnevate õiguste püsijäämine / mittepüsijäämine
- Eesmärgid
 - Võlausaldajate nõuete võimalikult suures osas rahuldamine
 - Pankrotimenetluse takistusest ja kiire läbiviimine
 - Võlgniku võimalik tervendamine (sh kompromiss)
 - Füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamise võimaldamine
- Arengusuunad
 - Võlgniku huvide parem kaitse
 - Saneerimine ja võlgade ümberkorraldamine kui alternatiivid pankrotimenetlusele

Pankrotiseaduse arenguetapid

- 01.09.1992 – pankrotiseadus hakkab kehtima
- 01.02.1997 – esimesed parandused
- 01.01.2004 – pankrotiseaduse uus terviktekst (teised parandused)
- 01.01.2010 – kolmandad parandused
- 01.02.2021 ja 01.07.2022 – neljandad parandused
- üksikud parandused: 2006; 2009; 2011; 2013; 2014; 2016; 2017; 2018; 2019
- kompleksparanduste eelised; üksikparandustega seotud ohud

Pankrotiseadus 1992 (1)

- Jõustumine: 01.09.1992
- Esimene uue õigussüsteemi seadus
- Rakendussäte: uue eraõiguse lähtealus
- Peamine eeskuju: Rootsi 1975.a seadus
- Koostöö välisekspertidega: Rootsi, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, USA
- Eraõiguse süsteemi väline seadus
- Põhireeglid; aluspõhimõtted; alusstruktuur
- Võimalus pankrotimenetlus läbi viia
- Eesmärk koostamisel ja vastuvõtmisel: edasiselt pidev täiustamine – nn permanentne reform

Pankrotiseadus 1992 (2)

- Struktuur ja põhiteematika
 - 1) Üldsätted
 - 2) Pankroti väljakuulutamine
 - 3) Pankroti väljakuulutamise tagajärjed
 - 4) Pankrotimenetluse organid
 - 5) Võlgniku kohustused
 - 6) Pankrotivara moodustamine
 - 7) Pankrotivara valitsemine
 - 8) Nõuded pankrotimenetluses
 - 9) Pankrotivara müük
 - 10) Pankrotivara jagamine
 - 11) Pankrotimenetluse lõppemine
 - 12) Kompromiss

Pankrotiseaduse parandused – 1997

- Jõustumine: 01.02.1997
- Regulatsiooni täpsustamine, olulisi muudatusi ei tehtud
- Algamise (praegu: ajutise halduri nimetamise) kriteeriumid
- Ajutise halduri õiguste ja kohustuste täpsustamine
- Halduriga seonduva regulatsiooni täpsustamine
- Vandeadvokaadid said õiguse olla halduriteks
- Võlausaldajate üldkoosoleku otsuste peale edasikaebamise võimaldamine
- Ärikeeld võlgnikust juriidiliste isikute juhtorgani liikmetele; varem – ainult füüsiliste isikute puhul
- Tagasivõitmise täpsem regulatsioon
- Nõuete kaitsmise täpsem regulatsioon
- Eelkõige: täpsustused esimeste aastate praktiliste kogemuste pinnal

Pankrotiseaduse parandused ja uus terviktekst – 2004

- Jõustumine: 01.01.2004
- Aluseks 1994. a seadus koos 1997. a muudatustega
- Struktuur põhilises osas sama, regulatsioon oluliselt täpsemaks ja detailsemaks
 - 1992: 117 paragrahvi
 - 2004: 192 paragrahvi
- Vahepeal: AÕS; TsÜS; VÕS – Germaani õigusperekond; 1994 – Saksa uus pankrotiseadus; uuriti ka Šveitsi ja Austria seadusi ning rahvusvahelisi allikaid, nt UNCITRAL-i juhiseid
- Uus: 11. ptk: Füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamine
- Kõige olulisem parandus: kaotati nõuete rahuldamisjärgud; eesõigusnõudena jäi vaid pandiga tagatud nõue
- Halduri üle riiklik järelevalve
- Kohtunik osaleb võlausaldajate üldkoosolekul häälte määramisel
- 2. ptk: 1. jagu: Algamine; 2. jagu: Väljakuulutamine
- Kahepoolsete lepingute täitmise jätkamine
- Tasaarvestuse täpsustamine jpm täpsustusi
- 2004. a terviktekst on olnud aluseks järgnevatel parandustel, uut tervikteksti ei ole olnud põhjust vastu võtta

Pankrotiseaduse parandused – 2010

- Jõustumine: 01.01.2010
- Arendati edasi 2004. a tervikteksti
- Olulisemad sisulised muudatused:
 - Pankrotimenetlus algab pankroti väljakuulutamisega
 - Eristatakse eelmenetluse staadiumit, mis algab ajutise halduri nimetamisega
 - Juriidilise isiku pankroti saab välja kuulutada, kui ta on püsivalt maksejõuetu (muud asjaolud ei oma sel juhul enam tähendust)
 - Halduri staatuse muutmine, kes seni oli võlgniku esindajaks tehingute tegemisel ja kohtumenetluses
 - Õiguse halduriks olla said ka vandeaudiitorid ja kohtutäiturid
 - Võimalus pankrotitoimkonda mitte moodustada
 - Füüsilise isiku pankroti väljakuulutamine ka raugemise olukorras, juhul kui ta soovib kohustusest vabastamist ning selleks ei ole takistusi

Pankrotiseaduse parandused – 2021 (+2022) (1)

- Jõustumine: 01.02.2021, 01.01.2022 ja 01.07.2022
- Oluline mõju:
 - a) Füüsilise isiku maksejõuetuse seadus – 01.07.2022
 - b) 20.06.2019 EP ja EN saneerimise ja maksejõuetuse direktiiv, tähendus nii SanS, FIMS kui PankrS jaoks
 - Füüsilisest isikust võlgniku suhtes esitatud maksejõuetusavaldust menetletakse FIMS-i, mitte PankrS alusel; kui kuulutatakse välja võlgniku pankroti, toimub pankrotimenetlus PankrS alusel, kui aga otsustatakse võlgade ümberkorraldamise kasuks, toimub see FIMS-i alusel
 - Uus regulatsioon PankrS-s: kohustustest vabastamise menetlus võib alata koos pankrotimenetluse algusega
 - 11. ptk tunnistati kehtetuks – FIMS-i kohustusest vabastamine pärast pankrotimenetlust toimub FIMS-i alusel

Pankrotiseaduse parandused – 2021 (+2022) (2)

- Olulisemad parandused:
 - Maksejõuetuse teenistuse loomine; uus ptk 12¹; mh raugemiste probleemi lahendamiseks
 - Nõuete kaitsmise uus kord
 - Kohtute spetsialiseerumine
 - Täitemenetluse jätkamise võimaldamine pärast ajutise halduri nimetamist ning pankroti väljakulutamist
 - Pärandvara pankrotivara regulatsioon
 - Halduri kinnitamise uus kord
 - Halduri tasustamise korrastamine
 - Kohtuliku hüpoteegi lõppemine pankroti väljakuulutamisel (üldjuhul)
 - Pandipidajate õiguste täpsustamine (kolmandast isikust pantija pankroti korral)
 - Ärikeelu regulatsioon täpsustamine
 - Püsiva maksejõuetuse eelduste täpsustamine
 - Võlgnikuga seotud kohtumenetluste lõpetamise või jätkamise otsustamine (hõlmatud nüüd ka avalik-õiguslikud nõuded ning kriminaalmenetlusest või väärteomenetlusest tulenevad nõuded)

Maksejõuetusõigus – praegune seis ja perspektiivid

- Maksejõuetusõigus
 - PankrS
 - SanS
 - FIMS
 - 20.05.2015 EP ja EN määrus maksejõuetusmenetluse kohta (uuesti sõnastatud)
 - 20.06.2019 EP ja EN saneerimise ja maksejõuetusõiguse direktiiv
- Edasine areng
 - FIMS: rakendamise praktika pinnalt parandused 5 aasta jooksul: 2027
 - SanS: loodetavasti kohaldatakse ulatuslikumalt kui seni, praktikat rohkem: 2027
 - PankrS: teemad, mis jäid revisjonist kõrvale, nt pankrotivara moodustamine, müük ja valitsemine, pankrotimenetluse lõpetamine; täiendav läbitöötamine: 2027
- Maksejõuetuseõiguse kommentaarid I ja II
 - PankrS: 2023 või 2024
 - SanS, FIMS, 2015. a määrus: 2026
 - Kommentaaride kirjutamise käigus tekivad parandusettepanekute nimekirjad

The background features a light gray grid of dashed lines. A solid red curve starts from the bottom left and curves upwards towards the top left. Several semi-transparent, overlapping gray geometric shapes, resembling triangles and polygons, are scattered across the right side of the image. Small pink plus signs are placed at various grid intersections.

Tänan!